

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația
SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Puterea obiceiului.

Scriitorul acestui articol intră acum zece ani într-o școală satească, să vadă cum se fac acolo cursuri de limba maghiară. Impresia dobândită atunci eră cu totul hazlie. Învățătorul, un om foarte cum se cade și destul de instruit, iubea metoda intuitivă și, plimbându-se prin școală, el propunea până și limba maghiară după această metodă. Așa, de pildă, el se apropiă de fereastră și zicea copilașilor:

— „Fereastră se chiamă ungurește: *az ablak*“.

— „*Zoblok*“! răspundeau românașii. Apoi, mergând spre sobă, explică:

— „Soba se chiamă ungurește: *a fűtő*“.

— „*Fito*“, cântau mititeii:

Și venind la ușă, învățătorul puse mîna pe mînerul ei și tîlmăci:

— „Acesta se numește: *kilincs*“.

— „*Clinciu!*“ țipau cu toții și râdeau să se prăpădească de sonoritatea limbei străine. Iar când ieșau din clasă, sbenguindu-se, îi auziai pe stradă recapitulându-și lecția: „*zoblok*“, „*fito*“, „*clinciu*“, — „*clinciu*“, „*fito*“, „*zoblok*“...

Cuvinte distractive, de cari făceau haz copiii și făceam haz cu toții, fără vre-o bănuială că în ele se ascunde germele primejdii.

*

După zece ani trec tot prin același sat. Pe strade merg buluc copilașii la școală. Și în drumul lor, văzându-mă,

își scot pălăria și mă salută în cea mai corectă ungurească.

— *Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!*

Mă iau, probabil, drept un cărturar străin, vre-un inspector oare-care...

Intrând în clasă, mă salută cu aceleași cuvinte. Și nedumerirea mea e mare. S'au schimbat multe în școală în cei din urmă zece ani. S'a schimbat înainte de toate învățătorul cu metoda lui cu tot. Un tânăr pedagog, cu carte multă, dă cea mai serioasă îngrijire limbei maghiare. Și copiii de altădată, veselii copii, cari râdeau cu atâta poftă de „*clinciu*“-l lor, citesc acum ungurește, spun versuri ungurești, cântă imnul de preamărire a virtuților ungurești și nu găsesc nimic nefiresc în toate astea...

*

Iată puterea obiceiului în societate. O măsură considerată astăzi ridicolă, mâne și se va părea firească. O lege, ce-ți pare astăzi draconică, mâne îți va fi un jug ușor de suportat. Căci rolul inerției e mare în viața omenească. Sufletul e elastic; el se împotrivesc la început, reacționează dar se supune cu încetul soartei nebiruite și se adaptează la toate. Totul nu este decât o cestiune de timp, căci clipă de clipă obiceiul, sub ori-ce formă, bună sau rea, se face stăpân pe voința ta; clipă cu clipă se furișează în tine porniri vrășmașe și, după un drum mai lung, vezi cu mirare prefacerea ta și vezi ce străin ai rămas față de ceea ce erai odată.

Procesul de desagregare nu se petrece în mod precipitat, ci cu încetul,

ca o boală îndelungată cu desnodământ fatal. Prăbușirea neamurilor nu se întâmplă de pe o zi pe alta, ci prin o discompunere internă, lentă dar sigură.

*

Așa e și cu limba străină. Unui popor, când ții să-l instrăinezi de el însuș, dă-i să învețe o altă limbă și vei reuși. Ajunge ca țăranul să cunoască o altă limbă, pentruca cu încetul să ia și alte obiceiuri, alte credințe. Ajunge ca el să se familiarizeze cu gândul, că acea limbă străină nu-i prezintă greutăți, — și el va începe s'o iubească și împreună cu ea să iubească și poporul căruia-i aparține acel idiom. Iar un țăran care cunoaște două limbi nu mai este un țăran curat, căci își va împetrișă pururea limba sa cu cuvinte străine și este totdeauna supus influențelor de tot felul din partea poporului străin a cărui limbă o cunoaște. Un țăran cu mai multe limbi nu mai are o atât de pronunțată conștiință de neam, el ajunge un fel de element hibrid, pe care străinul ușor îl poate momi, căci el nu mai are puterea de împotrivi a cărturarului.

Aceasta nu e o simplă teorie: căutați în toate statele naționale și veți vedea că țăranii adevărați trăiesc în o singură limbă și ajung la starea cea mai înfloritoare, pe când în statele poliglote popoarele cunoscătoare de mai multe limbi, se amestecă și se desvîlăgesc.

*

Dar medalia are și o parte reversă.

Pe cât e de sigur că puterea obiceiului ne-a ingenunchiat treptat, că fără

VIEAȚA LITERARĂ.

— Un poet solitar. — M. Codreanu. —

Cafenelele de provincie în România au un aspect posomorit. Niște șuri goale și murdare. La mijloc un biliard petecit. Prin colțuri, la mese, pensionari și artiști vâgânți stau plecați de-asupra jocului de șac o vază „table“. Cassierita clipește la tarabă. Nici o vieață, nici un fișit de gazetă. Numai pocnetul figurilor de șac intrerupe liniștea.

Intr'o astfel de atmosferă am întâlnit la Iași pe Codreanu. Noaptea într'o cafenea. Lumina palidă-verzuie a globului electric îi dădea o înfățișare străină. Fața lui suptă avea ceva diafan. Ochii lui vagi, peste cari se lasă tot mai mult durerosul vâl cețos al miopiei, sunt spuza jăratecului în stingere. Ceva din poezia lui Baudelaire în cafeneaua aceea: miroasă a ruină, a flori oflitate în cimitire. Poetul însuș un fragment din această poezie. Pare-că e însăș intruparea strofelor, dedicate de el unei doamne:

Eu am murit, dar corpul mi iubește încă sportul
Doriaței... și se sbate, vă vrea necontentit;
Il las să facă multe, privindu-l liniștit...
Și-mi port cu nepăsare înconștientă mortul.

Abia mi-aduc aminte că 'n vremi a locuit
In inima aceasta un cine-va — și'n cortul
De carne și de oase, ce 'n timpuri i-a fost portul
Pustietatea morții ruina și-a lățit!...

E „o umbră desbrăcată de iluzii“, o barcă sfărmată de vânt — ca să mă exprim cu propriele

lui cuvinte — un suflet care a visat și s'a oprit la marginea avânturilor și acum se sbate singur, la o parte de ori-ce curent al vieții, spovedindu-și astfel amarul:

Am căutat în visuri și-am văzut
Că trista lor himeră din drum m'a abătut,
Ca să devin pe calea pornirilor dintâi
Sătul de idealuri cu sarbede vâpâi;
Realitatea însă mă năruie, părinte,
Căci imi lipsește avântul de-a merge înainte!
Și stau pe loc: statue sdrobotă de furtună
Privind prin întunecare cum fulgere s'adună
In sus și 'n jos, în dreapta și'n stânga mea lovind
Cu flacări de mânia ce sufletu-mi cuprind...
Risipa de'ntunecare prin care mă strecur
Mă'nvăluie într'o noapte eternă... și mă dor
Frumoasele avânturi din vremea de demult
Al căror glas zădarnic încerc să-l mai ascult.
Sunt umbra unei umbre perdată 'n Infinit
Ruină-mi este corpul și sufletul strivit...

Dar nu vă speriați. Sinceritatea asta excesivă a poetului ieșan își are ea fondul de realitate. Glasul ăsta tenebros este în adevăr al lui. Dar când, eșind din cafeneaua sombră pe ulițele largi ale Iașului, ne impresioară aerul proaspăt dinspre grădina Copou, firavul poet se intrămează și gândurile lui iau o altă cale. Căci e tânăr încă Mihai Codreanu și ori-cât l-ar chinul afecțiunea lui de ochi, sunt clipe îndelungate în care țese cu drag planuri de viitor literar. El și-a creat o lume proprie. În ea și-a adunat o bogăție de amintiri, de cunoștinți, de tonuri și culori. Și când îl lași să trăiască în lumea asta abstractă, rămâi impre-

sionat de fecunda lui imaginațiune și de puterea lui de cugetare. Oamenii izolați, puși aproape în neputință de-a gusta toate farmecile naturii, fără legături directe cu patimile societății, au cugetarea totdeauna mai concentrată și e foarte natural ca opera lor să aibă un caracter mai reflexiv și o formă mai reliefată.

Aproape toată opera lui Codreanu, — volumul juvenil apărut sub titlul „*Diafane*“, seria lungă de sonete din diferite ziare și reviste, multele lui traduceri de poezii și drame în versuri — au acest caracter. Toate sunt lipsite de acel lirism ușor, comunicativ, propriu tinerilor noștri sensibili și sunt, în schimb, gândite și muncite. Până și puținele lui poezii impresioniste, — vre-o două pastele — sunt mai mult create prin imaginațiune, cum este de pildă *Plopul*:

Stă drept în sus; — iar sobra maiestată
A ramurilor sale 'n mlădiere
Vibrează calm în magia tăcerii
Din visătoarea lui singurătate.

În crengi, ușor... tot mai ușor, străbate
Încetinel zefirul'n adiere...
Și-un freamăt lin, un freamăt de mistere
Fosnește 'n frunze-alene clătinate.

Ce simțitor e plopul meu din vale:
Când răzi pătrunde 'n ramurile sale
Un viu concert de răsete'n surdina.

Iar dacă plângi, în plop ecoul zboară...
Și, frământat de jale, se'nfoară
Din vârf de crengi și pîn la rădăcină.

impotrivire multă am primit o lege după alta și am lăsat să ajungă lucrurile până acolo, încât țăranului român să i-se pară foarte firesc a învăța fără folos o limbă străină, — pe atât de ușor legea firei de care vorbim poate fi aplicată și împotriva adversarilor noștri.

Prin o luptă veșnică credem a putea convinge pe cei trufași, să se obicinuiască și ei cu gândul, că cu timpul vor trebui să renunțe la toate siluirile lor. Prin o sfortare puternică credem a ne desface din ghiarele inerției și a opri pe loc mâna vrăjitorului, care ne împăjinește ochii și ne duce ca pe nește somnambuli pe cărarea spre prăpastie. Prin o reînviere a forțelor vom putea scoate pe dușman din redutele noastre și-l vom învăța să se retragă treptat, pe cum înaintase. Și nu e târziu încă! Energia noastră doarme, dar nu s'a stins!

„Ultimul refugiu.“

— În chestia școalelor. —

Un fruntaș învățător dela o școală din cercul Sibiului ne trimite spre publicare următorul articol, căruia-i facem loc cu plăcere:

Am cetit, cu oarecare surprindere, un articol în „Tribuna“ din săptămâna trecută asupra „învățătorilor“. În general nu aș avea nimic de zis asupra îngrijorării ce se arată în acel ziar față de situația școalelor noastre și față de rolul nostru, al învățătorilor, în această situație. E prea adevărat și e o constatare făcută de o mie de ori, că sub actualul guvern școala noastră națională se clatină în temelie și că învățătorii români nu sunt la culmea chemării lor și nu țin seama de sacrificiile cele mari ce le face poporul pentru școalele primare. În acest punct suntem cu toții de acord. Nu împărtășim însă și trebuie să refuzăm categoric concluzia la care a ajuns scriitorul articolului „Învățătorii“. D-sa crede că, după ce vom întrebuința toate mijloacele de apărare a școalelor, după ce ne vom convinge că salvarea e cu neputință și că cheltuielile enorme ce le facem cu susținerea școalelor confesionale românești sunt zadarnice, — n'am

mai avea decât un „ultim refugiu“ și acesta ar fi renunțarea.

„Gândurile noastre se deapănă și mai departe — zice-se în acel articol. Nu ar fi oare o politică mai bună, mai productivă de a întrebuința milioanele ce acum se cheltuiesc anual pentru o școală atât de puțin rodnică, pentru alte mijloace de progres cultural și național? Dacă am închide școalele, dacă am lăsa pe seama statului toată sarcina de-a învăța pe popor, am putea să cheltuim milioanele cruțate pentru cărți, ziare, reviste, conferințe etc. Cu o puternică organizație culturală am putea pe urmă să dărâmăm și îndreptăm tot ce școala unguerească a stricat. Pe bazele de cunoștință (scrisul și cetitul) create de școala unguerească am putea clădi mai departe, ducând într'un chip cu mult mai eficace toate ideile, năzuințele și aspirațiile noastre spre cultură și politică românească. Dar acesta ar fi ultimul refugiu“...

Nu voi trage deloc la îndoială buna credință a celui ce a scris aceste cuvinte și-mi închipui că teama și grija lui pentru școale l-a adus în adevăr într'o stare, în care judecata rece politică îi este periclitată, — dar mărturisesc că a cetit astfel de păreri într'un ziar ca „Tribuna“, în dosul căreia stau deputați și fruntași ai școalei și ai bisericii noastre, mi s'a părut o rară nesocotință! Dacă aș fi convins de pildă că d-l Goldiș sau d-l Ciorogariu primesc acest mod de a vedea asupra viitorului școalelor noastre — fie chiar ca „ultim refugiu“ —, dacă aș ști că o asemenea întrebare măcar e admisibilă astăzi, aș trage serios la îndoială maturitatea politică a conducătorilor noștri. Căci eu cred că prin nimic nu putem servi mai bine guvernul în planurile sale, ca arătându-ne slăbiciunea în chipul cum a făcut-o „Tribuna“, declarând eventualitatea luării școalelor confesionale de cătră stat ca o binefacere și propunând, cu sfătoșenie, un plan cultural chiar și pentru timpul când școalele ne vor fi luate... Cum s'ar zice: noi suntem gata, puteți să ni le luați.

Ne place însă a crede că fruntașii politici din Arad sunt departe de a se identifica cu asemenea aberații, că nu cu voia și știrea lor s'a tipărit cuvintele acele pripite. Ei nu pot admite o glumă ca cea exprimată, că după ce ni se vor lua școalele, vom putea desvoltă o viață culturală mai largă. Căci e absurd, dar

absolut absurd, a presupune că o viață culturală ar fi mai posibilă și încă în condiții mai favorabile dacă școalele populare ar fi în mâinile statului!

Celce nu voiește să creadă, să cetească ce spune mai dăunăzi baronul Bánffy într'un ziar al său:

„Munca contopirei naționale trebuie să înceapă dela trei ani ai copiilor, cu legea Kisdovurilor, trebuie apoi continuată cu instruirea populară și terminată cu administrația desăvârșită în limba maghiară...“

Planul de maghiarizare treptată, dat aici de Bánffy, ar intra în acest caz cu desăvârșire în propunerea pe care „Tribuna“ ne-o oferă ca ultim refugiu, spunând că putem noi trăi și fără școale populare, mulțămindu-ne la nevoie numai cu „cărți, ziare, reviste și conferințe“, prin cari vom „dărîmă“ ceea ce fac Ungurii prin școalele de stat.

O judecată stranie și dureroasă! Și va fi vai de neamul nostru, dacă se va găsi o pleiadă întreagă de luptători, cari să conteze în acelaș chip la eventualitatea luării școalelor noastre și cari, în loc să se îndemne la luptă până la extenuare, până la desnădejde, pentru cea din urmă școală populară, — ne promit în schimbul acelor școale „cărți, ziare, reviste și conferințe“ românești pentru ceice n'au învățat românește. Va fi vai de noi zic, când în capul unui om politic va prinde rădăcina ideea, că cultura și instrucția generală a poporului poate fi și unguerească pe deplin și asta fără primejdie!

Atât am avut de observat.

La sfârșit îmi exprim dorința ca ziarele noastre în chestiuni de aceste de importanță capitală să nu se joace de-a politica și să nu scrie nimic înainte de a se informa dela oameni competenți. Altfel se fac greșeli enorme, greu de îndreptat.

Sibiu, 18 Iulie 1908.

Un învățător.

Nota Redacției. Înțelegem supărarea colaboratorului nostru și credem că onoratul nostru confrate din Arad va recunoaște că a avansat prea mult în iperzelul său de a servi cauza națională. Reflexiuni de aceste exagerate, cari ne pot strica politicește, căci deschid guvernului poftă, pe cari noi nu le putem satisface decât cu prețul vieții noastre, trebuie evitate. De ce să aducem tulburare și neliniște în opinia publică?

Ceva mai caldă, mai simțită decât aceasta, deși tot atât de vagă în admirarea naturii, este „Amurgul solitarului“:

Senin amurg, coboară-ți lin tăcerea
Pe inima-mi de doruri chinuită,
Și'n măreția ta nemărginită
Imi farmecă și 'nvăluie-mi durerea.
In tine doar de află mângâierea
De a nu mai ști de soarta mea trudită,
Căci mîntea mea adoarme liniștită
Și-ți sorb numai prin simțuri adierea.

Nici visuri n'am, nici cugetări deșarte;
De lumea 'ntreagă nu mă mai desparte
Nici fericirea, nici nefericirea.

Nu simt atunci iubire și nici ură:
Mă soarbe 'n largul ei nemărginirea
Și mă topește în sinul tău, Natură!...

Incolo, fantazia îl duce departe de realitate. Subiectele măiestrelor lui sonete — Codreanu este unul din cei mai abili mănuitori ai formei sonetului — sunt când antice, când medievale, unde nu se cere nici patimă multă, nici simțire. În forme reci îmbracă momente din Olimp, evocă pe Venus, se închină Sfînzului etern, sau cântă Moartea Anahoretului:

Călugărul bătrîn cu vechi metanii
Pe-un jălț străvechiu ades încremenește
Și numărînd mărgelele gîndește
Că boabele pe sfoară curg ca anii.

Din rostul înțeleptelor cetanii
El a'nvățat că totul se sfîrșește,

Că fierul chiar cu vremea ruginește
Și că se pleacă morții chiar titanii.

Hai, una, două, șapte, nouă, zece
Și nouăzeci... și tot șiragul trece...
Și'ncepe dela capăt iar șiragul.

Sunt anii lui. In mîns bine-i strînge
Dar, ațipînd, îi scapă și se stînge
— Vorbiți încetșor, că doarme magul!

Aceasta și alte multe poezii ale lui Codreanu ne dau repede cheia înțelegerii lui: ca mulți dintre moderni, el este un romantic și încă un romantic haotic, cu extaz tulbure pentru trecut, cu repulziune pentru prezentul înșelător, „cu simțirea și gândul legănate într'o beție lentă“, dar vecinic călător pe culmile frumosului. Ca toți romanticii, el are pronunțată în firea sa tendința spre satiră. Poeziile lui sunt îmbibate de o mușcătoare și crudă ironie. Întrebuințează adeseori apucătura lui Heine de a cădea dintr'o înălțime fantastică într'o ironie vulgară. Și nici sensualismul nu este evitat, ci se pronunță cu destulă evidentă în opera lui.

Solitarul poet din Iași, scriitorul de altfel așa de modest, care-și duce acolo viața fără sgomot și fără reclamă, aproape neștiut de mulțimea cititoare și iubitoare de artă în poezie, este un scriitor cu calități frumoase. Din cele citate se poate vedea, că resemnatul și sincer intristatul poet are destulă forță încă de a-și continua și desăvârși lucrarea. Noi îi trimitem un

glas prietinesc de îmbărbătare și-i reamintim propriile-i cuvinte dela sfârșitul „Diafanelor“:

... In noaptea ta adîncă
Lucidități mărețe ai mai putea să dai
Povestea vieții tale tu nu ți-ai spus-o încă:
Ci nu plecă, — mai stai!

II. Chendi.

Scrisoarea ei.

... Cu cel din urmă freamăt
Al frunzelor pîlîite
Mă sting în depărtare
De dorul tău, iubite...

Ce-a mai rămas din ochii
Aprinși, de altă dată
Din fața mea, din fruntea
Din mâna adorată?!

De-ai ști câtă tristeță
E 'n glasul 'nduioșat
De-ai ști ce gânduri negre
Pe mîntea-mi se abat
Tu ai uită trecutul
Și poate m'ai ertă...

O, uită tot — și uită
Că m'ai ertat cândva...*

V. Greceanu.

Turburările din Macedonia.

Anul acesta, turburările cari însângerează în fiecare primăvară, frumoasele câmpii ale Macedoniei, au luat o altă față.

Nu mai e vorba de nelegiuirile bandelor de Greci, Bulgari și Sârbi — cari tot se mai ivesc pe alocurea — ci de răscoala în însăși armata turcească, protectoarea și adeseori, inițiatorea măcelurilor dintre creștini.

Turburări grave au izbucnit în mai multe garnizoane turcești. Incidentele din Scutari, Monastir și Salonic, asasinarea lui Șemzi-Pașa de cătră un ofițer, și încă alte multe fapte arată că armata otomană n'a scăpat de propaganda „tinerilor turci“.

Unele ziare străine, văd în aceste evenimente o consecință a politicii engleze în Orient. Prin aceasta, se face o mare cinste Engliterii. „Dacă ori-ce ideie liberală, ori-ce avânturi spre progres și civilizațiune nu pot încolți decât diatr'o sămânță englezească — ar trebui să ne închinăm în fața acestui mare popor, fără să ne mai perdem vremea pomenind pe celelalte“, — zice cu multă supărare o gazetă franțuzească.

Cu d'astea se ocupă Europa. Ziarele polemizează pe chestia politicea cutărui stat din Balcani; se discută influența Rusiei în trebile Sultanului; planurile Germaniei sunt spionate; se pun la cale drumuri de fier în Macedonia iar în camera Italiei și Austro-Ungariei se fac interpelări în chestia viitoarelor finanțe ale Macedoniei.

Oficieri străini se plimbă călare prin Macedonia, admiră frumusețile Pindului, le găsesc superioare Alpilor, vânează cerbi și căprioare — și fac raporturi despre fertilitatea pământului...

Iar principalul motiv care cere intervenția puterilor în Macedonia — omorurile insutite și focurile cari bântuie pe nenorociții locuitori ai Macedoniei — e pus pe ultimul plan, când nu e cu totul uitat...

De ce n'am crede că propaganda „tânără-turcă“ n'are nici o nevoie să fie inspirată din afară spiritelor cultivate, îngrijite de prezent și mai ales de planurile viitorului?

Ni-se spune că mișcarea tinerilor-turci trebuie să pună pe gânduri Europa, căci aderenții acestei mișcări sunt dușmani ai străinătății. Nimic nu-i adevărat.

Agiția liberală a celor mai inteligenți turci, vrea reforme, nu numai în Macedonia, ci în Turcia întreagă.

Ei spun că nu vor face nici o deosebire de rasă și de religie; pentru fiecare popor, ei cer aceleași drepturi și aceleași datorii.

E o ideie simplă și dreaptă, care-și va face loc, ori câte piedeci i-ar pune putreda reacție mohamedană.

Vantul de liberalism care suflă în Orient, a prefăcut chestiunea macedoneană într'o chestiune turcă.

Dar folosi-va de această prefacere, urgisitei populațiune macedoneană?

Ne va arăta-o timpul...

Pentru cei păgubiți prin foc dela Poplaca.

Se știe, că revista noastră a adunat, prin subscripție publică, suma de 555 cor. Această sumă s'a încredințat spre împărțire d-lui asesor consistorial Dr. E. Miron Cristea, care a plecat Dumineca trecută la fața locului, a slujit în biserică sfânta liturgie, azistat de preoții locali C. Baca și G. Modran. La finea sfinteii liturgii a ținut poporului adunat o cuvântare, scoțând și din întâmplarea nefericită ce i-a ajuns pe Poplăceni, cuvenitele momente pentru instruirea credincioșilor din comună. După aceea împreună cu parohii, cu învățătorii, cu episcopul, primarul și notarul comunal Comșa au satorit consemnarea celor ce sunt mai avizați la ajutor, precum și suma ce este a li-se da. S'au combinat ajutorarea la 23 inși, omițându-se cei mai avuți, cei asigurați pe sume mai mari, cei fără copii și cei mai puțin păgubiți. Pe baza acestei combinațiuni s'au dat apoi la 6 inși câte 10 cor.; la 12 inși câte 20 cor.; la unul 40 cor.; la 3 inși câte 45 cor. la unul 50 cor.; iar la unul 5 cor. Restul s'a folosit pentru acoperirea speselor, avute cu mergerea la fața locului și distribuirea.¹

Împărțirea s'a făcut în biserică, mulțumind cei ajutorați din inimă atât celor ce și-au adus aminte de ei, cât și tuturor celor ce s'au ostenit cu împărțirea.

D-zeu să răsplătească înzecit facerea de bine.

¹ Printre cei cari au contribuit în ultimul timp la această listă, e și d-l I. Breazu din Sibiel, cu 5 coroane din cari păr. E. Cristea a hotărât să se aboneze pe un an „Țara Noastră“, la corpul învățătoresc.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Ultima operă a lui Ascanio. Revista „Literatura și arta română“ — o revistă ilustrată din București care apare foarte neregulat — publică în ultimul ei număr o lungă poemă în versuri, intitulată „Cântărețul din Iuncă“, de răposatul academician Ollănescu-Ascanio. Această poemă, în care e slăvit, în cuvinte călduroase, poetul din Mircești, eră să fie cetită în una din ședințele Academiei române, dar — pe cum se știe — moartea a împedecat pe autor a-și arăta și cu ocazia aceasta dragostea și priceperea pentru opera lui Alexandri.

Alte traduceri. În legătură cu notița noastră din numărul trecut asupra celor două romane traduse din franțuzește, observăm că în timpul din urmă se fac multe traduceri, vrednice de luat în seamă, dar foarte multe dintre ele rămân cu totul ignorate. Deși târziu, vom semnală aici două traduceri făcute anul trecut și apărute în București (la librăria-tipografia Nițeanu) dar cu totul trecute cu vederea. Acestea sunt *Tarass Bulba* de Gogol și drama lui D'Anunzio *Francesca da Rimini*. E sigur că traduceriile aceste nu sunt tocmai literare, căci așa este acest editor popular din București: nu pune nici un preț pe valoarea literară a traducerilor. Dar cărțile pot fi cetite și așa cum sunt, mai ales că valoarea lor intrinsecă este așa de mare, încât merită să fie cât de răspândite. Nuvela puternică „*Tarass Bulba*“ de Gogol ar trebui s'o cunoască toți Românii, căci e una din cele mai strălucite creațiuni ale literaturii universale.

D-l Dr. Valeriu Braniște, în articolul său asupra teatrului românesc, face o mică nedreptate sfortărilor noastre teatrale, când își pune toată nădejdea în trupele din București. Asupra activității „Societății pentru crearea unui fond teatral“ și a muncii desfășurată între noi de Zaharie Barsan se putea vorbi chiar cu oare-care căldură. Dorința, de a vedea în mijlocul nostru trupe artistice din București, o împărtășim și noi, dar nu suntem atât de optimiști în punctul îngăduinței guvernului, câtă vreme știm cum se poartă acest guvern cu Barsan, care e Român dela noi și nu din Regat. De altfel a încercă nu strică și, dinpotrivă, ar fi un câștig, căci s'ar lămurii odată definitiv chestiunea concesiunilor teatrale pentru trupe nemaghiare.

In prag...

N'ar fi crezut nici-odată că Eduard al ei eră să se poarte așa; nici-odată nu și-ar fi închipuit că Ella, buna ei prietină, eră să uite copilăria petrecută împreună și să i-l răpească, — acum când, mai mult decât totdeauna, aveă nevoie de ajutorul lui.

Ori-cât se căznea să-și închipuie viitorul, Elvira nu se putea gândi la ce eră să fie; o duruse prea mult noua veste, îi sdrobise prea mult sufletul, pentruca să-și mai poată împinge mîntea spre zilele ce vor urma după aceea.

Ca o alinare se întorcea la trecut și când părea că uită în ce prăpastie căzuse, amintirile începeau s'o frământa, purtând-o în lumea lor senină, plină de melancolia celor ce nu mai sunt.

O dimineață de toamnă, la Constanța cu un an înainte. În trenul cochec care face de atâtea ori drumul până la vii, s'au întâlnit cu mulți alții, au vorbit de cei din jurul lor, au admirat cerul senin și apoi, în fața mării albastre, uriașe, au rămas muți, în contemplare. Și ușor, în adierea valurilor, sub căldura dulce a soarelui de Septembrie, Eduard și-a petrecut brațul în jurul mijlocului ei, Elvira l-a privit cam mirată, dar cu ochii plini de un răs șiret — și cum umbrela ei mare albă, îi fereă de ochii celor ce rămăseseră pe plajă, el i-a sărutat pe furiș o șuviță de păr,

ce-i flutură pe frunte, ea a tresărit — și au uitat să se întoarcă acasă.

Ce a urmat după aceea — nu-și poate da seamă.

A fost o furtună de cuvinte pătimașe, un potop de îmbrățișări, un delir de sărutări; în fiecare zi, mânați de acelaș dor nebun, s'au întâlnit sub cei câțiva salcâmi singuratici, de pe malul mării, au răs, au vorbit, s'au certat, au plâns — și s'au strâns în brațe. Marea îi legănă în cântecul ei monoton, soarele îi îmbrățișă molatec, iar salcâmi susurau o poveste de iubire. Nici n'au simțit cum trec zilele și nici în trenul cochec nu s'au mai urcat.

Se întâlneau la gară și porneau amândoi, ținându-se de mână. O cărare ce șerpuiă pe lângă șine, la poala unor dealuri mărunte, îi ducea până în păduricea de salcâmi și de acolo îi scotea pe șoseaua umbroasă, mărginită de grădini bogate; treceau fără să știe cum, pe lângă atâtea pomi înalți, pe lângă drumeții cari întorceau capul în urma lor; trenul trecea pe lângă ei și ei nu-l vedeau, soarele alunecă pe cer și ei întârziău pe țârm, unde nu eră nimeni, nimeni, să-i vadă.

Câteva săptămâni trecură; părinții Elvirei aflară că ea nu se mai duce cu tovarășele la plajă. Ba mama ei o muștră de prea marea prietinie pe care o arată tânărului aceluia necunoscut, cu care se întâlneau într'o dimineață, în tren — și n'o mai lăsă niciodată singură.

Elvira a strâns buzele și a oprit o lacrimă ce i-se adună sub pleoape și a tăcut.

— Nu-ți convine, nu-i așa? îi zise mama ei, privind-o cu răutate.

Și a doua zi, plecară spre București. Elvira s'a inseris în facultate și zilele începură să treacă tot atât de liniștite, tot atât de banale ca mai nainte.

Bătrânul se ducea la birou, venea la prânz, plecă iar, tot atât de posomorit cum îl cunoscuse Elvira de mică, tot singuratec. Iar mama ei, citea într'una fără să aibă nevoie de aer, de lumină. Nu eșia din curte zile întregi, nu se întâlnea cu nimeni, nu vorbea cu nimeni.

Elvira suferea și mai mult acum, când vedea viața revărsându-și valurile în întreaga fire, când se știa iubită și când nu putea să iubească cum o îndemnă inima.

Dar n'au trebuit multe rugăminți până când să se hotărască a-și părăsi casa.

Intr'o zi, a lăsat o scrisoare cătră părinții ei: le spunea că pleacă spre o fericire nouă, că de acum, tot n'avea viața ei nici un rost în singurătatea aceea și cu o pornire de răutate scrisese într'un colț: *Mamă, nu-ți convine, nu-i așa?*

De atunci, începă să trăiască altă viață. Nu mai eră copila neștiutoare de altădată. Eră femeie. Trecea mândra la brațul lui Eduard, privea de sus la cei cari o cunoscuseră de mică

Intrebare de actualitate. Și fiindcă veni vorba de teatrul nostru, ne-aducem aminte că anul acesta urmează a se alege un nou președinte la „Societatea pentru crearea unui fond teatral“, loc devenit vacant prin moartea lui Iosif Vulcan. Pe cine să alegem la această demnitate? Noi candidăm pe d-l Andrei Bârseanu ca urmaș firesc al răposatului președinte, dat fiind ca tot d-sa l-a înlocuit și la „Academie“.

Doftoricescul meșteșug... S'a încins o mică discuțiune la Sibiu asupra întrebării, dacă doctorii noștri își fac sau nu pe deplin datoria către țaranul român. Și d-l Dr. Beu, care se crede vizat, răspunde: — „Cum s'ar putea ca medicii să nu contribuie cu nimic la luminarea țaranului, care e clientul lor cel mai credincios“...

Logica e admirabilă!

Inchipuiți-vă că avocatul ar răspunde tot astfel, că și el iubește pe țaran pentru că-i este „clientul cel mai credincios“. Directorul de bancă și-ar motiva iubirea către popor cu acelaș motiv al „clientelei“. Jidanul din colț cu aceeaș clientelă!

Bietul țaran, client al tuturor și iubit de toți, ce fericit trebuie să fie el!

Pe urmele Germanilor. D-l Dr. Emil Fischer din București a scos în broșură un articol al său asupra Germanilor cari au trăit în părțile locuite de Români. E interesant a vedea, că de veacuri îndelungate soarta multor Germani a fost legată strâns de aceea a Românilor.

Frumos! Mai multe ziare dela noi aduc laude d-lui român Siegescu, pentru modul cum a reprezentat guvernul unguresc la examenul seminariilor noastre. Și n'a fost nimeni în stare să huiduiască pe vrednicul ungur român?? Măcar vre'un „eljen“!

Ceva de haz. Cine vrea să petreacă, să citească articolele d-lui Babeș din „Telegraful“ și să analizeze limba în care sunt scrise. Atâtea pocituri lingvistice nu s'au mai scris de când ținem minte. E o confuzie, o întortochiare și o crimă gramaticală de te prăpădești de râs. Acesta este dealtfel singurul merit al articolelor numite.

Budulea, cunoscuta nuvelă a lui Slavici a început să fie publicată în traducere franțuzească, de către ziarul „La Patrie“ din București.

și-i părea că vecinicia toată va fi așa. Părinții îi trimiseseră vorbă că nu mai e fata lor; toată averea lor aveau să o lase la săraci; iar ei, ei vor dormi fericiți în mormânt, gândindu-se că au uscat câteva lacrimi.

Scrisoarea aceasta o făcui să plângă ciasuri întregi, dar îndată ce Eduard veni dela școală, o incurajă, îi sărută ochii plânși și-i spuse că totul o să fie bine.

De atunci însă și el nu mai fii ca înainte.

La prânz, nici nu mai venea acasă; seara întârziă în oraș sau citea lecțiile ce aveau de predat a doua zi, la liceu.

Elvira presimțea ceva, dar nu-și lămurea. Ganduri triste începui să o chinuiască. Ce viață searbădă! Eduard, singura ființă pe care o iubea, era departe de dânsa toată ziua; prietenele ei vechi o ocoleau. Se gândea cu duioșie la casa ei. Nu atât la părinți, cât la cărțile, la lucrurile, la odăița ei, unde petrecuse atâtea ceasuri fericite, citind sau stând de vorbă cu colegele ei. I-se făcuse dor de ele. Intr'o zi, — era către sfârșitul lui Noemvrie — un gând fierbinte o stăpâni.

Impinsă de el, în neștire, ea plecă de acasă de-alungul străzilor, fără să vadă nimic în juru-i și se pomeni în pragul odăiei unde mama ei citea toată ziua.

— Mamă, iartă-mă... Am fost o nebună; Eduard, mamă, Eduard o să mă ia de nevastă...

Centenarul lui Edgar Poë, fantasticul novelist american, se va celebra în Ianuarie viitor.

Se prevede, cu această ocazie, o luptă literară în Statele-unite. Americanii au față de Edgar Poë aceleași prejudecăți ca ale Englezilor față de Byron și ale Germanilor față de Heine.

Poë a rămas încă în ochii unor critici yankei un desechilibrat fără nici o valoare.

Deci, noi discuții se vor stârni în Ianuarie viitor, mai ales că se va reedita, cu ocazia centenarului, *Revista literară a Sudului*, care cuprinde paginile cele mai caustice ale celebrului polemist și povestitor.

Poezie și Nebunie e titlul unei cărți apărută zilele trecute în Paris, și datorită doctorilor Antheaume și Dromard.

Această carte ține să aducă o nouă contribuție la chestiunea atât de controversată a raporturilor dintre geniu și nebunie, alegând, ca tip de expresie, poezia.

După o scurtă critică a opiniunilor formulate în toate timpurile, asupra geniului și atribuțiilor sale, autorii fac un studiu detaliat al inspirației; apoi caută să determine condițiunile esențiale cari o stăpânesc munca elaborațiunei fizice în compozițiile de natură poetică, stabilind în toate detaliile sale, psihologia normală a poetului.

Urmează studiul facultăților poetice la alienați, cu citatu de versuri datorite bolnavilor din ospicii, apoi studiul manifestațiunilor psihiatrice relevate ici-colo în literatura poetică, cu discuții importante asupra lui Musset, Ravelaine, Verlaine, Tasso, Lenau, Edgar Poe etc.

E foarte interesantă critica asupra valorii și evoluției mișcării simboliste, a cărei decadentă începe să pară pur și simplu „degenerescenta“.

Pagini libere e numele unei reviste, literară și științifică, apărută zilele acestea la Galați, sub îngrijirea tinărului poet B. Nemțeanu și cu colaborarea d-lor A. Contant(?) Leon Ferraru — un tinăr scriitor ale cărui versuri publicate în „Viața românească“ și „Convorbiri critice“ și „Viața literară și artistică“, îl pun în rândul bunilor poeți tineri — Luca Zimbru dela „Viața nouă“ etc.

Din *Pagini libere* au apărut până acum două numere. Ar fi de dorit ca tinăra revistă să-și ia o altă înfățișare, mai simpatică.

Și a rămas. N'a certat-o nimeni. A început să-și vadă iarăși de școală. Ella, prietena ei din copilărie, era mereu la dânsa. Ședeau în aceeași bancă, alături.

Amândouă, țineau calea lui Eduard; Ella plecă cu câțiva pași înainte, ceilalți doi rămăneau în urmă, și vorbeau pe șoptite. Eduard era înulțămuit de fapta Elvirei.

— Bine ai făcut! — îi spusese el cu blândete, la prima întâlnire de când ea îl părăsise.
— Voiam de mult să-ți spun asta, dar mi era teamă că o să crezi că nu te mai iubesc.

Când nu se puteau întâlni, Ella ducea lui Eduard scrisori dela Elvira; și amândoi, vorbeau despre prietena lor iubită.

Așa trecu iarna și primăvara. În vacanța Peștelui nu se mai întâlniră. Elvira primea scrisori la Ella, acasă. Eduard scria totdeauna câteva vorbe de prietenie și „pentru buna noastră Ella“.

— Tu mergi anul acesta la Constanța, Elviro? — o întrebă într'o zi prietena ei.

— Nu cred. Deși se duce Eduard — or poate tocmai de asta — mama nu vrăa să mai mergem acolo. Cine știe, poatecă în altă parte...

Trecu și vara.

Ella păstră amintiri frumoase dela Constanța; pe Eduard, „verișorul prietenei mele Elvira“, îl introdusese în familia lor bogată; el, care era băiat foarte bine crescut, plăcuse tutulor și o prietenie strânsă îl legă de dânsii.

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ.

Curiozități științifice. Un mare eveniment științific e descoperirea cinematografiiei în culori naturale.

De-aci înainte va putea cinematografia nu numai contururile și mișcările obiectelor, dar și culorile lor adevărate, tonurile, semitonurile și cele mai variate nuanțe ale lor. Inventatorul e un englez, Albert Smith.

Mercurea trecută el a explicat la Paris rostul invenției sale și a arătat vederi și scene din Brighton, Dieppe și Paris, luate cu o zi înainte, cu reproducțiuni exacte a culorilor locale obținute cinematografic directă, nu prin colorat.

Impresiunea generală a fost, că noul procedeu e o revoluțiune în arta cinematografică.

În America — țara descoperirilor mărețe și a noutăților extraordinare, un profesor, doctorul Poë a descoperit o mașină de respirațiune artificială.

Această mașină e făcută dintr'un material și cu o formă care să corăspundă cât se poate de mult, inimei omenești.

Când funcționează, două tuburi sunt introduse Carinx și în nările bolnavului, unul aspiră aerul întrebunțat al plămânilor, iar celălalt, introduce oxigenul vital.

Cea dintâi experiență cu acest aparat profesorul Poë a făcut-o pe socoteala unui iepure, care a fost silit să înghită o cantitate respectabilă de morfină — cam cât i-ar fi deajuns unui om să treacă pe lumea cealaltă.

Dupăce s'a încercat cu toate mijloacele cunoscute să se readucă iepurile la viață și nu s'a putut, doctorul și-a pus aparatul în funcțiune.

Trei minute după aceea, iepurile sughiță fericit!...

Din toată lumea. Regina Amalia a Portugaliei e grav bolnavă.

— Înainte de a-și suspenda ședințele, Duma rusă se va pronunța, în ședința secretă, asupra cererei de 294 milioane pe cari ministerul de războiu ar avea de când să le întrebunțeze pentru a-și complectă aprovizionamentele și munițiile de războiu.

— Prințul Ruprecht al Bavariei a refuzat deocamdată să ia protecțiunea ligei navale bavareze.

De Elvira, nu mai vorbisera de mult. O uitaseră aproape. Ella era mai plină de viață și avea ochi negri. Știa să se uite pe sub gene, cu niște priviri așa de vorbitoare!

...Și când o altă prietenă, venise în casa Elvirei să vestească logodna Ellei cu Eduard, numai Elvira fii aceea care nu se miră, care nu-l blestemă...

Și aci amintirile Elvirei se sfârșesc; îi ține încă în urechi glasul spart al mamei sale; do-janele târăgănite ale tatălui ei îi răscolesc creierul, îi bat în temple, o fac să-și simtă capul plesnind.

Da, așa a fost. Eduard a uitat zilele de toamnă petrecute pe țărmul mării, Ella a închis ochii la privescările trecutului. Au trădat-o nepăsători, i-au nesocotit durerea, petrec pe ruinile unei iubiri sfărâmate, îi sdrobesc sufletul...

O viață de durere deschide nunta lor apropiată. O viață plină de amintiri ucigătoare, de certuri veșnice, de desnădejde cumplită.

O săptămână, șase zile, cinci zile, o mai despart de Dumineca nunții lor.

Abia acum începe să-i urască.

Cu ce drept o batjocoresc ei? Ce le-a făcut ea? De ce să o înșele? Nu s'au gândit la pata ce-i va arde fruntea o viață întreagă? Nu s'au gândit că și ea are dreptul la fericire? Cum de n'au avut milă?...

Și-a treia oară, un gând cald o încinge. Un gând care o cutremură ca și acela de a-și pă-

ECONOMIE.

Sistemele cooper. Schulze-Delitzsch și Raiffeisen. IV.

C. Băncile populare schulziste au luat din lunga lor experiență o întreagă grupare de norme, care determină felul și cercul operațiunilor lor.

Ca oricare institut de credit, banca populară trebuie să ție seama de anumite reguli în „politica de bancă“, — în chipul cum să-și procure și să întrebuințeze mijloacele necesare întreprinderii.

Operațiunile active ale unei băncii populare, întocmai ca și într'o bancă gigantică, nu pot nesocoti operațiunile pasive, ei, dimpotrivă, vor fi determinate de natura acestora.

În normele formulate de Schulze-Delitzsch cu privire la operațiunile băncilor sale, se exprimă mai mult ca oriunde, influența vieții economice înaintate dela orașe și nevoile particulare de credit ale meșteșugarilor.

Vieța economică înaintată a orașelor a hotărât pe Schulze-Delitzsch să dea capitalului ca factor al întreprinderii o importanță deosebită. Nevoile de credit ale meșteșugarilor, — de o natură cu totul diferită decât acele ale plugarilor — explică prea bine, de ce în băncile schulziste s'au dezvoltat mai cu seamă o anumită operațiune de credit (personal și pe termen scurt).

Pe deoparte concepțiunea lui Schulze-Delitzsch, că băncile sale sunt în primul rând instituțiuni economice și prin urmare trebuie îndrumate ca atare, iar pe de altă parte faptul că profesiunea cea mai însemnată (mai mult ca putere de capital decât ca număr absolut de membru) este a meseriașilor, din care se recrutează societari precum, că locurile unde se dezvoltă băncile sunt orașele și orașelele cu vieată gospodărească întinsă — acestea toate ne dau puțința să înțelegem normele privitoare la operațiunile băncilor populare schulziste.

Operațiunile pasive ale băncilor populare sunt făcute în vederea a 2 scopuri distincte:

a) în primul rând să procure capitalul necesar pentru îndestularea nevoilor de credit

b) și să desvoalte spiritul de economie al membrilor,

c) aceștia încetul cu încetul să-și formeze un capital propriu.

Operațiunile pasive, în cari banca figurează ca debitoare, — ca datoare atât față de societari cât și față de nesocietari, — dau băncilor populare un caracter nu numai de credit ci și de economie.

d) Procurarea capitalului necesar întreprinderii se face în 2 moduri: 1. Se alcătuește un capital social, ce aparține membrilor; 2. Se contractează de bancă împrumuturi, fie dela societari, fie dela nesocietari (spre pildă, — o bancă centrală, o altă bancă populară)..

Noi am văzut într'un articol trecut cum și de ce membrii sunt datori să verse, prin cotizații lunare, părți sociale.

Totalul acestor părți sociale, — capitalul propriu al băncii, — la început fiind de obicei neînsemnat, să prefacă a 2-a modalitate de procurarea mijloacelor necesare într'o bancă populară. Aceasta preferință e chiar o nevoie, dacă vrem să lăsăm latitudine micilor societari să facă parte din bancă, dacă nu vrem să facem din banca populară o tovărășie de capitaliști.

E ceva caracteristic în sistemul lui Schulze-Delitzsch norma consfințită de practică și adesea proclamată în congresele cooperative: mărimea capitalului propriu al băncii populare față de capitalurile străine, luate cu împrumut.

Capitalul propriu al unei bănci populare se alcătuește a) din totalul părților sociate, — proprietate a societărilor, și b) din fondul sau fondurile de rezervă.

Părțile sociale au menirea pe deoparte să slujească drept bază, garanție reală a împrumuturilor contractate de către bancă, iar pe de altă să desvoalte spiritul de economie al societărilor.

Fondul sau fondurile de rezervă acopere eventuale pierderi ale societății.

E interesant — și semnificativ — faptul că multe din băncile populare schulziste, pe lângă fondul de rezervă cerut de lege*), mai au fonduri de rezervă speciale, spre pildă „pentru efecte“. E interesantă aceasta normă, căci ea dovedește cât de mult regulile — necesare de altminteri — în ediția marilor bănci au pătruns și în „băncile populare“ orașenești. Schulze-Delitzsch, dorind să dea o cât mai mare trăinicie

*) Obligămîntea fondului de rezervă nu a fost introdusă în Germania decât prin legea cooperatiunilor dela 1889.

instituțiunilor create de dănsul, a recomandat o mărire cât de însemnată a capitalului propriu al băncii față de cel străin.

Capitalul străin fructificat în operațiunile active, — în care banca se înfățișează ca creditoare — și poate fi util dezvoltării instituției, — nu trebuie în nici un caz să formeze partea covârșitoare a mijloacelor materiale din întreprindere. Capitalul străin poate primejdui banca, în timpuri grele de criză, mai ales dacă aceasta nu dispune de un capital propriu suficient, și dacă operațiunile active ale ei împrumuturile acordate sau depunerile făcute pe termen la alte instituții de către bancă — nu îngăduie o repede încasare a creanțelor debitorilor.

Repetăm: și băncile populare, — cele dela orașe, îndeosebi, — sunt forțate să aibă în vedere o rațională „politikă de bancă“ întocmai ca marile institute de credit.

Intru-cât privește procurarea mijloacelor de întreprindere și, îndeosebi, proporțiunea capitalului propriu față de cel împrumutat în bănci, avem dela Schulze-Delitzsch următoarele învățăminte, pe cari ne mulțumim să le redăm în rezumat.

Capitalul disponibil (mijloacele de întreprindere) să se bazeze mai mult pe capitalul propriu (părți sociale și fonduri de rezervă) decât pe capitalul străin (depuneri, împrumuturi) din băncile populare.

Cam arbitrar, se dau ca maxime ca băncile populare în perioada începutului să aibă cel puțin 10% capital propriu față de capitalurile străine, iar după 3 ani dela înființarea băncii, proporția să oscileze între 20—25%, pe când la băncile populare mature această proporție se cere să fie de 50%.

Zic cam arbitrar, fiindcă, orice s'ar susține, asemenea proporții nu se pot formula în chip riguros și general pentru toate băncile populare — fiindcă o mulțime de împrejurări locale pot permite a modifica întrucâtva maximele de sus.

Proporția între capitalul propriu și cel străin, într'o bancă populară atârna în primul rând, în afară de felul care s'a procurat acel capital străin, și de modul cum se întrebuințează mijloacele bănești, — adică de operațiunile active ale băncii; despre cauză vom vorbi imediat.

Și fondurile de rezervă, Schulze-Delitzsch vrea să le vadă întărite cât de mult.

Mai cu seamă, la începutul băncii, în primii ani de activitate, Schulze-Delitzsch cere o ali-

răsi părinții acum un an, ca și gândul care o făcuse să se întoarcă la ei, să le ceară iertare. De astădată însă, inima i-se bate cu mai multă putere; un dor mai bărbătesc o frământă.

Se va răsbună? Cum? Nici ea nu știe. Dar totuș, se va răsbună, tot atât de crud cum fusese și ea înșelată. Nu eră ea cea dintâi care face astfel. Câte nenorocite n'au știut să pedepsească o trădare!

Ea, poate că i ar iertă. Dar chipurile încrunțate ale celor de acasă o împing mereu spre cei cari au nesocotit-o.

Cele din urmă zile ale săptămânei, trecură în sbuciumări grozave.

...De-ar fi primit cel puțin un rând, prin care ei, să-și ceară iertare!...

Trecu și noaptea de Sămbătă și ziua de Duminecă: seara, eră să fie nunta. Plopii din fața bisericii erau plini de ciripit. Un șir de cupeuri așteptă în drum; iar între ele și poarta bisericii, se înghesuia mulțimea.

O nuntă așa de bogată nu fusese demult la biserica aceia. Și apoi, Dumineca, toată lumea n'are ce face — și toată lumea se grămădise la nunta lui Eduard.

Noaptea începea să deslușească luminile din altar.

Furișată printre cei mulți de lângă poarta deschisă, Elvira tremură din tot trupul. Sub vâlul

des, care-i înveleă părul, ochii scânteiau fierbinți, luminând obraji ei galbeni, supti.

Eră să facă ceva care o să uimească, o să îngrozească pe toți. Încă puțin și cei pe cari preotul îi cununa înăuntru, vor zace pe lespezi, cu fețele arse, cu inimile rănite, cu hainele sfâșiate. Toți cei cari așteaptă afară, vor îngălbeni, vor striga. Tot orașul va veni a doua zi la vesteră cea groznică.

— O nebună! — vor zice unii, iar alții îi vor da dreptate.

Elvira strânge în mâna dreaptă o sticlăuță.

Cu stânga, culege nește flori albe, risipite pe treptele bisericii: nu vrea să pară tulburată, căci ochii tuturilor stau țintiți spre ea.

Parecă cei din biserică au sfârșit. Lumea începe să iasă. Sunt multe rochii albe în biserică. Vrăbiile au încetat de mult din ciripit. Parc'ar ciripi în biserică, acum. Ba nu: sunt invitații, cari felicită pe miri. O clipă, două, trei... Potecă largă taie biserica: se face loc tinerilor căsătoriți.

Elvira se înghesue și e foarte aproape de cupeul în care se vor urcă.

Mulțimea șoptește. Mirii se ivesc și rămân puțin în prag. Surăd și privesc spre cei de jos. Elvira se apropie. O ceață îi întunecă privirea — dar o alungă. Eduard și Ella sunt gata să se coboare.

Elvira i-a văzut; o induișoare fără margini îi potolește pieptul.

Nu, ea n'a uitat clipele când privea marea alături de Eduard, ea n'a uitat senina copilărie, pretrecută împreună cu Ella.

Și pe când mirii o privesc uimiți, ea pe o ființă din altă lume, ea le întinde florile albe, culese pe treptele bisericii...

Victor Eftimiu.

Sonet patriarhal.

Trei robi țigani bătuți sunt cu nuele
Se uastă tustrei, dar cin 'i aude?
Nuelile sunt groase și sunt ude:
Țisnește sânge roș din a lor piele.

Alți cinci sunt puși la chinuri și mai grele,
Ca să petreacă musafiri și rude;
Pentru țigani nu-s munci destul de crude
Născutu-s'au anume pentru ele!

Tăcere! Se aude toaca sfântă
Și slujba cea de seară-acum se cântă.
Se 'nchină toți boerii cei cu vază,

Păstrându-și după rang eghemonia!
Trimet și o făclie, ca pronia
Să-i aibă și pe dâșii 'n sfânta-i pază...

D. Teleor.

mentare puternică a fondului de rezervă din beneficiul net anual, — pentru a mări capitalul propriu; în primul an, cere trecerea în bloc a beneficiului net la fondul de rezervă, pentru anii următori vrea să alimenteze cu 15—20%, iar mai târziu cu 5—10% din beneficiile nete, ca băncile populare astfel ca să meargă repede spre progres...

Numai începe îndoiială că orice instituție trainică, potrivit cu nevoile pentru care a fost chemată în viață, trebuie să aibă un capital propriu.

Orice s'ar spune împotriva capitalului propriu al băncilor schulziste, e de netăgăduit că existența lui e o necesitate iar că felul alcătuirii (prin cotizații lunare) înseamnă o școală de economie pentru micii producători, cari se sforțază din toate puterile să-și aibă „capitalul“ lor.

Dacă băncile populare schulziste, ar avea drept garanție numai solidaritatea (personală) fie chiar nelimitată a tovarășilor, — ele ar pierde mult din însemnătatea lor, căci, — la orice instituție financiară, fără sau cu un prea modest capital propriu, și bazate pe mijloace bănești împrumutate, — ar fi neconținut primejdite, ar pierde din valoarea lor educativă, ar înfățișa mai mult o mască, sub care se ascund întreprinderile creditoare, cari le susțin, — ar fi bănci fictive de credit, dar nu și de economie...

Argumentul că orișicine poate face față cotizațiilor lunare, în comptul părților sociale, deci că banca populară dela început exclude elementele mai sărace, nu e temeinic, când banca fixează mărimea unei părți sociale atât de jos, ca să poată fi depusă în timp de 2 ani chiar de un lucrător.

Deasemenea inconvenientul ce ar fi particular cotizațiilor lunare plătite de către societari împrumutați la bancă, — că ar îngreuna achitarea datorilor contractate, — e naiv: dacă se acordă de către bancă împrumuturi în scopuri productive, cum societarii debitori nu vor putea plăti cu timpul sumele datorate în comptul împrumutului, — și în afară de acestea, în calitate de societari, din modestele lui economii, modesta cotizație lunară în comptul părții sale sociale.

Operațiunile active, am spus, că trebuie să ție seama de natura operațiunilor pasive ale băncii populare.

Astfel unei bănci populare, care are ca mijloace de întreprindere („Betriebsfond“) mai cu seamă capitaluri împrumutate pe termene scurte, — nu-i e permis să dea împrumuturi cu termene lungi.

Băncile populare schulziste au operațiunile lor active, modelate după cele pasive.

Cele mai multe împrumuturi acordate de băncile populare au termenul fix de 3 luni, — deși adesea la termen, împrumuturile se preschimă, prin plata unui acompt oare-care.

Acest termen de plată corăspunde nevoilor gospodăriilor de meșteșugari, unde procesul producției se săvârșește într'un timp destul de scurt, îndeosebite de agricultură, și precauțiunei, a da posibilitate băncii ca să încaseze la nevoie banii ceruți pentru datorile ei către alte instituții.

Cele mai de seamă operațiuni de împrumuturi, făcute de băncile populare schulziste, sunt împrumuturile pe credit personal, — fie pe act autentic, fie și în ultimul timp din ce în ce mai mult — pe poliță.

Acum au început a lua o mare desvoltare operațiunile de scont, și de bombardare (a efectelor sigure, după normele băncii de emisiune, — adică dându-se un credit de 75% din valoarea cursului) și chiar acordarea de credite în compt-curent membrilor...

Intr'un cuvânt, băncile populare schulziste fac astăzi, natural, într'un cadru foarte modest aproape toate operațiunile de credit, ce se întâlnesc în marile bănci de credit comerciale.

Băncile populare de astăzi se deosebesc cu mult de acele de acum o jumătate de veac, — de primele bănci populare înființate de Schulze-Delitzsch, — în care nu vedeai ca operație de credit decât avanzuri, date pe acte de credit personal cu garanții...

La sfârșitul anului 1905, — alte date mai recente nu am la îndemână, băncile populare din organizația germană Schulze-Delitzsch aveau aproape 1/2 milion societari. Fondurile lor se alcătuiau din 232 milioane de mărci capital propriu și 859 milioane mărci capital străin. Creditele acordate în cursul anului au atins cifra de 3 miliarde mărci, iar totalul creditelor acordate, rămas la sfârșitul lui 1905, se însemnă la 900 milioane mărci... Numai aceste date ne arată însemnătatea băncilor populare în viața economică a meșteșugarilor mici și mijlocași ai Germaniei.

Însăși forma băncilor populare schulziste a început să se schimbe. O parte din ele s'a transformat în societăți cooperative pe acțiuni... și astfel spiritul comercial, — care afirmă cu toată tăria drepturile capitalului — s'a furiașat din ce în ce mai mult în dauna spiritului cooperativ, înăuntrul băncilor populare după sistemul Schulze-Delitzsch.

Dr. I. Răducanu.

(Va urma).

Studentimea și politica.

De câteori trec prin aula universității din Lipsa, arunc ochii spre un soclu simplu de granit. Laturile lui sunt acoperite de plăci de metal, iar de-asupra se află o statueta a Germaniei — așa cum o vedem de multeori prin ilustrații: o amazonă germană, îmbrăcată în platoșă, cu părul lung, lăsat pe spate și cu o mână răzimată de scutul împodobit cu pajura Germaniei. Mâna dreaptă a statuetei din aula universității întinde o coroană de lauri, ca și când ar voi să încunună templele unui luptător ingenunchiat înaintea ei.

Și nu trec pe lângă monumentul acesta fără de a nu-mi aduce înaintea ochilor întotdeauna momentul măreț, pe care-l amintește. Nu mă entuziasmează atât de mult, nici cariatidele gigantice ale intrării principale, nici giganții Atlași, cari duc în cârcă întreg colosul caturilor de sus ale universității, nici pictura murală, unde e înfățișat Prometeu răpind focul din ceriuri și nici alte frumuseți vădite ale elegantului edificiu, care e cea mai frumoasă universitate a Germaniei.

Cauza e ușor de priceput: cetiți și D-Voastră inscripția de pe placa comemorativă:

„In războiul împotriva Franței,
1870 și 1871,
muriră pentru patrie
comilitonii noștri:

Prințul Adolf de Bentheim — Thecklenburg — Rheda, etc. etc.“

O peatră deci, care amintește studentimei numele camarazilor ei morți pe câmpul de luptă. După numele prințului amintit, alte zeci și zeci de nume, a tinerilor studenți universitari, cari au schimbat condeiul cu sabia, cari au alergat la sunetele de goarnă să apere patria cu sângele lor și cari și-au dat viața pe câmpurile de luptă dela Gravelotte, Orleans, dela Brie sur Marne, St. Privat și Paris. Nu ne întrebăm dacă lupta pe care au purtat-o împotriva Francezilor a fost dreaptă sau nedreaptă, dar vedem că oamenii aceștia tineri și-au sacrificat viața pentru idealul lor, că și-au dat zilele, cari mai aveau să le trăiască, pentruca viitorimea să fie mai fericită — în urma idealului, pe care-l nutreau.

Nu se poate o pagină mai glorioasă a unei universități. Dacă rezultatele obținute de un Leibnitz, de un Humboldt, de un Mommsen au fost mari, tot atât de mari și de mărețe sunt și paginile acestea iscalite cu sânge omenesc. Căci,

după cum își pune viața în pericol savantul, care încearcă să scape omenirea injectându-și un venin, ca să afle mijloacele combaterii lui, tot astfel luptătorul acesta și-a sacrificat viața ca să scape viața alor săi, a celor de un sânge, de un neam.

Profesorul Ziegler, a cărui articol resumat l-am publicat în Nr. 27 al „Ț. N.“, a avut — de sigur — în vedere acest moment măreț al misiunii unei studentimi: de-a apăra patria în caz de primejdie. De aceea și declară, că nu voește nici de cum să pună zăgaz simțurilor patriotice ale tinerimei.

Evident — ar fi nonsens.

Dacă tinerimea universitară nu se va entuziasma mai repede, ea, care trebuie să fie mai mult în curent cu cele mai recente mișcări ale vieții culturale, ea, care e mai impulsivă — în urma etății și a temperamentului propriu acestei etăți — atunci cine să se entuziasmeze? Funcționarul, care nu-și poate tăia cale din mijlocul vrafurilor de protocoale? Neguțătorul, care nu știe unde-i stă capul de atâtea combinații pecuniare? Copiii mici, sau bătrânii neputincioși? Firește — și ei, cu toții — dar la orice caz mult mai puțin decât o fac studenții, cari sunt „foc și pară“ la orice prilej, cu atât mai mult la o manifestație națională.

Dar sunt manifestații și manifestații.

Lucrurile sunt prea simple, încât să merite să se insiste mai mult asupra lor. Dar din generalitățile acestea să încercăm să le aplicăm la cazuri concrete și vom vedea că sunt multe mai complicate decât s'ar crede.

Manifestație națională!

Să punem mâna pe inimă și să mărturisim sincer: studentimea română nu știe să folosească ocaziile pentru manifestații naționale — sau și dacă le folosește, le dă un colorit, care n'ar trebui să-l aibă.

Dușmanii noștri, îndată ce ne mișcăm nițel, îndată ce vociferăm și noi, dând drumul nelipsitelor fraze patetice (dar lipsite de urmări serioase), ne improașcă cu un arsenal întreg de epitete de „trădători“, de „vampiri“, de „șerpi, ce ne țărăm pe pământ cu slugărnice“, noi luăm aceste „epitete ornante“ și ne formăm un titlu de laudă din ele — dar numai atât.*) Până când alții lucrează din greu, până când încearcă zeci și zeci de cărări pentru cimentarea simțmintelor de iubire de patrie, pentru manifestația socială a studentimii, pentru alte terene de validitate, cari sunt în consonanță cu spiritul timpului — când e vorba de un curent sănătos — până atunci noi ne pierdem timpul scump jucând cărți în cafenelele Clujului sau ale Budapestei. (Sunt excepții, dar — vai — atât de puține!)

Și e ciudat, că tocmai argumentul acesta îl invocă mulți când îi întrebi de ce nu-și întrebuințează timpul altfel: „Studentul să nu facă politică. Am eu destule pe capul meu — politica o las pentru mai târziu.“ Și sub politică înțeleg și cetitul unei gazete și aprofundarea în istoria politică a neamului lor și toate celelalte cestuini, cari nu le prea vine la socoteală lor, personal.

Îndată ce gazetele ungurești vorbesc de politică — pretinsa politică — pe care o face studentimea română, auzi glasuri, cari zic: „Fi-

*) E drept: politica militantă n'are loc în șirurile studentimii. În locul frazelor patetice de care te saturei dela o vreme — se cere altceva: *fapte*. Cu o vorbire avântată în mijlocul alor tăi ai înfăcărat — nu-i vorbă — pe unul mai slab de îngor, dar atâtea e prea puțin.

Și aici e o greșală capitală a studentimei noastre. Nu ne îngrijim deloc — dar deloc — pentru o consolidare a legăturilor noastre. Nu ne avem localurile corăspunzătoare — nu pentru politică, ei pentru viața socială — nu avem adunările noastre generale cu programe bine stabilite, nu ne avem cel puțin un organ studentesc, fără de care nu vom putea înainta: trăim dela mână până la gură. Tinerimea universitară a unui neam întreg nu trăiește așa.

Dar nu e aici locul ca să se vorbească de remediile acestea. Aici se constată numai.

rește, politică. Nu v-am spus să nu întreprindem nimic, că o să dăm de belea?!“

Dar ce e politică și ce nu e politică în ochii concetățenilor noștri?

Ușor lui Ziegler să susțină în Germania el, care nu cunoaște luptele crâncene, fără doar pe la periferii, între naționalități, e ușor bine să declare „studentimea să nu facă politică militantă.“

Noi însă, cari n'avem voie să încununăm mormintele oamenilor noștri, cari și-au dat viața pentru noi, noi, cari suntem trași în cercetare disciplinară dacă cântăm un „Deșteaptăte Române“ mai respicat, noi, cari suntem timbrați de trădători îndată ce suntem la o masă cu deputații noștri și ne descărcăm sufletul — noi știm cât de greu ne vine când vedem că aceleași acțiuni ale tinerimei germane sunt încununate de lauri, iar la noi sunt urmărite de asprimea legii.

Ce e mai ciudat e, că tinerimea studioasă maghiară e tipul „prin excelență“ a unei studențimi politice. N'ai decât să trăiești câteva luni în Budapesta sau în Cluj. Mare minune să nu vezi demonstrații studențești aproape în fiecare lună! Dar discursurile pe la statuia lui Petőfi și pe la „Saskör“, dar conductele festive și luptele cu socialiștii, dar — mai cu seamă — hiperzelul cântării „Himnului“. (Nu le-ar lua-o nimeni în nume de rău, dacă ar fi mai puțin număroase, dar e prea-prea.) Aici teoriile lui Ziegler sunt călcate în picioare în întregime — sunt tocmai în contra exemplul cras. După cum sunt și stările din România, unde studentimea face politică dela roată. (În timpul din urmă par a se fi schimbat lucrurile.)

A, frumoasă, minunată întregă purtarea aceasta a studențimei maghiare, dacă întregă Ungaria ar fi o țară unitară maghiară. Și nici atunci. Căci ce sens au toate demonstrațiile astea, dacă lipsește substratul celălalt, *cultural*, care cimentează o națiune?! Firește, nu vom pretinde dela tinerii studenți maghiari un ascetism idiot — ne-a arătat foarte bine Ziegler, că tinerimea universitară e mult mai spontană, mai radicală și mai pătimașă. Dar ce e prea mult e nesănătos.

Și — risum teneatis — când studentimea română din Pesta imitează numai în parte — dar numai într-o infimă parte — pe colegii săi când dă un banchet, la care participă și deputații noștri, se descarcă furtuna asupra capetelor lor.

Ce ar fi dacă ar face ce nu se înțelege în Germania sub politică! Căci iată ce nu se numește politică în Germania:

Conferențe publice studențești, în cari profesorii universitari vorbesc despre țintele politice liberale.

Conferențe cu tema: Centrul catolic și neamul german. (cu ținta vădită împotriva catolicismului).

Conferențe despre socialiști și curentul socialist (cu ascuțitul împotriva socialismului).

Și așa ad infinitum.

Ceeace într-o țară e politică pronunțată, în cealaltă poate fi o discuție inofensivă. Fiecare-și trage oala la focul său.

Limitele între ce e politic și ce nu e politic se pot lărgi și micșora după plac, după raționamentul mai larg sau mai scăldat al cutărei sau cutărei țări. Așa a fost întotdeauna și va fi mereu și din lupta aceasta se ivesc ciocnirile din legislația țării noastre.

Există un singur criteriu: conștiința ta. Dacă ști că ai avut ca țintă, prin fapta ta, binele semenilor tăi, dacă ști că nu ți s'a clătinat nici cea mai mică părticică a simțului tău de dreptate, dacă întregă fapta ta este o oglindă fidelă sufletului tău, atunci spună sute și mii: „ai făcut politică“, atunci, când — după Ziegler — nu trebuie să o faci, vei sta drept, nu vei clipi din

ochi, vei privi țință în fața tuturor. Căci tot ce este în serviciul neamului tău, a acestui complex a semenilor tăi iubiți, e bun, e mareț, e nobil. Și ce ești tu față de totalitatea lor? H.

CORESPONDENȚE.

Intr'o zi frumoasă de Duminică, după sărbătorile Invierii Domnului, dat ni-a fost să vedem în comuna noastră un lucru, care ne-a umplut inimile de bucurie.

Anume, tinerimea noastră dornică de înaintare la glasul binevoitorilor săi în sările postului mare alergat-a la școală și-a învățat o piesă teatrală potrivită priceperii lor, pe care apoi repetându-o de atâtea ori cu o stăruință de fer au jucat-o înaintea unui public ales și numeros.

Îți eră mai mare dragul să vezi fiii și ficele noastre de țărani pe scena împodobită cu tot ce-a putut face acul iscusit și răboiul meșter al femeilor noastre — să-i vezi zic, în roluri nu chiar ușoare pentru începători ca Smarandița și Costică din „Vlăduțul mamei“. S'au cântat apoi arii populare și s'a declamat din Goga și Coșbuc.

Publicul a petrecut până în zori de zi când s'a despărțit ducând cu sine frumoasele amintiri a bunei reprezentății sătești cum rar se văd prin aceste părți.

Păcat numai că în inteligența noastră din aceste ținuturi nu e încă dezvoltat simțul unei consolidări mai intime, cu greu, foarte cu greu se mișcă preotul ori dascălul deacasă dela ale sale iar când îl întrebă: „ce-a fost cauza de n'ai venit frate în Christos“ primești de regulă răspunsul banal „apoi am avut slujbă“, n'am putut veni că, că, că... și nu știe să spună de ce.

O mângăere însă am avut. Tinerimea care s'a produs a câștigat cunoștințe, despre cari până acum nu știa — a învățat carte românească corectă — a învățat să mai lase cele întâlniri și vagabondări pe strade și au învățat câteva cântece curat românești — pe cari le cântă acum în locul celor de până acum, străine de caracterul nostru românesc.

Iar părinții — ei sunt făloși de copiii lor, văzându-i angajați la lucruri bune și folositoare. Venitul material asemenea a fost îndestulitor.

După detragerea cheltuelilor s'a depus în favorul „Reuniunii femeilor pentru înfrumusețarea bisericii“ înființate acum de curând 16 coroane.

Au binevoit a suprasolvi Alexandru Morariu, notar, în Ohaba 5 cor. Vasile Vasilca, notar, în Daia 2 cor. Kartmann Luisa, 2 cor. Möllner Iohann, inv., 1 cor. ambii din Berghin, Vasile Raduț și Dumitru Prica din Vingard câte 1 cor. Aurel Nedelcu, vice-notar în Berghin 1 cor. Bran Sever, preot în Drâmbariu 3 cor. Bran Virgil, apotecar în București, 80 fil. Filipescu, Antonie și Berghian Ioan, preoți în Hăpria, câte 1 cor. Ioan Rusan, inv. și Opreș Ivan din Ohaba câte 1 cor. Ungurean Ilie, primar, 1 cor.

Tuturor acestor contribuenți li se aduce pe această cale mulțămintă. D-zeu să le răsplătească însutit!

La revedere în curând la al II-lea teatru sătesc în Berghin!

Titu Morariu
preot.

PULBERE.

În tiparele ei, natura nu toarnă decât virtuți. Slăbănogii sunt birul pământului.

Mulți slujesc adevărul ca și pâlă pe vin: numai ca să nu se verse.

Întăiu se naște revoluția spiritelor și ei îi urmează ceia a brațelor. Regii ar trebui să plătească și o armată sufletească, pe lângă cea animală.

Frumusețile femeilor se aseamănă cu stelele cerului: cu cât mai mult ne uităm la ele, cu atât mai multe descoperim.

Ca s'ajungi la inimă, sădește flori, și ca să năzuiești la suflet — aprinde gânduri!

Nu-i o virtute, sunt mii de virtuți în soare!
Poiana.

Demetru Marcu.

Nr. 580—1908.

CONVOCARE.

În sensul §§-lor 23 și 25 din statute membri „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

în Șimleu, în zilele de 7 și 8 August st. n. 1908.

Programul adunării este:

Ședința I.

Vineri, la 7 August st. n. la orele 10¹/₂ a. m.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți.
3. Raportul general al Comitetului central.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general;
 - b) censurarea socotelilor anului 1907 și a proiectului de buget pentru anul 1909;
 - c) inscrierea membrilor.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.*)
6. Conferință literară de Oct. C. Tăslăuanu.

Ședința II.

Sâmbătă, la 8 August st. n. oarele 10 a. m.

1. Conferință economică de Romul Simu.
2. Rapoartele comisiunilor.
3. Fixarea locului pentru adunarea generală din 1909.
4. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.
5. Închiderea adunării generale.

Sibiul, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută la 25 Iunie 1908.

Iosif Sterca Șuluțu m. p.,
prezident.

O. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

ȘTIRI.

La Arad, consiliul județean a cetit și aprobat lista comunelor ale căror nume românești urmează a fi înlocuite cu nume ungurești. Numele unor comune neaoșe românești au fost înlocuite cu numiri fabricate, din care cauză populația este foarte indignată.

— Ședințele Reichstagului austriac s'au terminat. În actuala sesiune parlamentară, care s'a deschis la 2 Aprilie s'au înaintat 2700 interpelări, 440 adrese de urgență și 910 proiecte. Cea mai mare parte din interelații, au rămas fără de nici un răspuns.

Din lipsă de spațiu, amânăm pentru numărul viitor continuarea romanului *Hamul dela Stena*.

Instiințare. Se aduce la cunoștința onorabilului public român, că cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“ se încep în 15 Septembrie n.

Școala are o secțiune economică și una industrială.

I. Instrucțiunea secțiunii economice (instrucțioară doamna Iulia Dancăș) cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pâinei; conservarea legumelor și a poamelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; spălatul, călcatul și îngrijirea rufelor; confecționarea rufelor; b) învățământ teoretic: economia

*) Eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului „Asociațiunii“ (în Sibiu, Strada Morii Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secțiuni e împărțit în: curs de toamnă dela 15 Septembrie până la 15 Ianuarie, curs de iarnă dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie și curs de primăvară dela 15 Aprilie până la 15 Iulie.

Elevele, ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locuiască în edificiul școlii, Strada Baier Nr. 1 (edificiul „Albinei“).

Se primesc numai eleve, care au implinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucția este exclusiv în limba română. Se conversează însă și în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară și germană, dar numai în pauză și la masă.

Taxele prescrise sunt: pentru cursul de toamnă au a solvi elevele interne K. 200.—, cele externe K 160.—; pentru cursul de iarnă (se primesc numai eleve interne) K 230.—; pentru cursul de primăvară elevele interne K 150.— cele externe K 120.—. Elevele, cari frecventează toate trei cursurile, solvec pentru cursul de iarnă numai K 150.—. Taxele sunt a se solvi pentru fiecare curs în mod anticipativ.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină din rufele necesare, 6 ștergare pentru bucătărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șorturile pentru bucătărie și-le vor face elevele înșiși; dar șorturi pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucțiunea secțiunii industriale (instructoară d-șoara Alexandrina Tieranu), cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Elevele pot fi interne și externe. Cele interne au să solvească pentru întreținere o taxă lunară de K 50.—, și didactru lunar de K 10.—, cele externe didactru lunar de K 10.—. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, $\frac{1}{2}$ duzină din rufele necesare, piepten, perie pentru cap, perii pentru dinți, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 15 Septembrie n. și se termină la 15 Iulie n.

Alte informațiuni se pot primi dela: Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiu.“

Moartea unui sculptor. Unul din cei mai talentați sculptori români, M. Franasovici, figură simpatică în tinerețea artistică din București, a murit zilele aceste și a fost înmormântat la Turnu-Severin. Răposatul a făcut studii serioase la München și a fost coleg și prieten nedespărțit cu Alexandru Liuba, sculptorul bănățean, mort și el cu doi ani înainte.

Din Basarabia se anunță că în Septembrie viitor, se va deschide o expoziție agricolă și industrială în orașelul Manzâr. Ministerele de industrie și agricultură au acordat mai multe medalii și diplome pentru expozanți.

Altă expoziție se organizează tot pentru toamnă, însă în Kișinău; aceasta va fi o expoziție de fructe și struguri; ea este organizată de societatea de pomicultură din Basarabia.

Un svon, după care Poarta ar fi remis o iradea, ordonând trimiterea de trupe din Asia-mică și a unei flote spre Salonic, circulă în Constantinopole.

Alte măsuri extraordinare ar fi luate din cauza situației în Macedonia.

Fratele șahului, care a stat câtva timp la Moscova, de unde a plecat spre Austria, a declarat unui ziarist că și-a părăsit patria spre a nu fi pricina unor vărsări de sânge poate și mai grozave ca cele de până acum, de oarece partidul constituțional, din care face și dânsul parte,

avea de scop răsturnarea șahului, din pricina cruzimilor lui.

Din toată lumea. — Tinerii turci au ucis pe Șemzi-pașa, guvernatorul Bitoliei (Macedonia) și au luat ei guvernamentul.

— Marele scriitor rus Gorki a terminat un nou roman *Soldatii*, în care descrie viața de cazarmă a Rușilor.

— Manevrele navale engleze au început zilele acestea în marea Nordului. La aceste manevre iau parte 315 vase de război.

— Mari furturi s'au deslănțuit în guberniile din Minsk, Mohilew și parte din Kiew. Pagubele sunt foarte însemnate, mai cu seamă pe căile ferate.

— La jocurile olimpice dela Londra, Anglia, a repurtat 5 victorii, Statele-Unite 4, Franța 1, Suedia 1 și Germania 1.

— Intre Franța și Anglia se tratează actualmente scăderea taxelor pentru scrisorile externe dela 25 de bani la 10.

— Ziarul *Neues Wiener Journal*, publică un articol *Scandalele din armata română*.

E vorba de chestia maiorului Sturza, care a avut ca urmări interzicerea duelului între ofițeri, lăsându-se afacerile de onoare în judecata unui juriu permanent.

— Impăratul Chinei e grav bolnav de desinterie.

— Președintele districtului militar judiciar caucazian Wolcow, a fost grav rănit cu un foc de revolver, de cătră un necunoscut.

— În Odesa a explodat o bombă, ucizând un portar și rănind alte șase persoane.

— Douăzeci de țărani s'au înecat la Ionscoyna (districtul Sazbuz) din pricina inundațiilor.

— Escadra engleză a sosit în Fiume.

— D-l D. A. Sturdza, președintele consiliului de ministri al României, s'a întâlnit cu baronul Aehrenthal în ziua de 19 Iulie, la Semmering.

— Mulai-Hafid are de gând să atace orașul Rabat, pe la finele lui Iulie.

— Un tratat general de pace a fost semnat la Washington între Mexic și Statele-Unite.

— Marchizul Alexandru Guiccioli a fost numit ambasador al Italiei în Japonia.

— A murit Cleveland, fostul președinte al Statelor-Unite din America.

— Jean Lanes, secretarul Republicii Franceze se va căsători în curând cu fiica lui Fallières.

— Prințul Ferdinand al Bulgariei a deschis Sobrania printr'un discurs în care și-a exprimat dorința ca guvernul să întrebuinteze, în viitor, ca și în trecut, toate mijloacele sale ca să se păstreze bunele relații mai ales cu statele vecine.

— Câtă vreme președintele republicii Franceze va stă la Reval, flota rusă din Baltica va executa mari manevre.

— Regele și Regina României vor pleca în străinătate la 28 Iulie.

— A încetat să mai apară ziarul bucureștean „Țara“, unul dintre cele mai populare ziare românești, devenit în ultimul timp organ al noului partid conservator democrat.

— Un violent uragan a devastat valea Ebrei (Spania) pricinuid mari pagube.

— Consiliul imperial rus a luat vacanță până la 28 Octombrie.

— Două mii de oameni s'au înecat cu prilejul inundațiilor din Tokat (Turcia).

— Un alt atentat împotriva unui ofițer superior se vestește din Macedonia. Osman Hida- jet-Pașa a fost grav rănit cu mai multe focuri de revolver, trase de un subaltern al său.

— De câteva zile, guvernamentele Miusk, Mohilew și Kiew (Rusia) sunt pradă unor violente furtuni, însoțite de inundații.

— A murit Rosdjestwenski, fostul comandant al flotei rusești din marea Baltică, flotă, care a fost distrusă de japonezi în marea război din 1905.

— După o criză îndelungată, s'a constituit noul guvern sârb, având în frunte pe favoritul regelui Welimirowici.

Poșta redacției.

Nic. Bembea, învățător: Articolul despre care ne scrieți nu ne-a sosit la redacție; dacă mai aveți o copie, ne-o puteți trimite și noi îl vom publica cu plăcere.

Aron Cotruș, sunt rânduri frumoase în versurile D-v. Trimeteți însă și altele, ceva mai scurte și mai puțin pesimiste, ca să putem alege spre publicare.

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399-11 cor.!

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412— coroane.

Capitale asigurate asupra vieții:
9.882.454— coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278-83 coroane,
pentru capitale asigurate pe viață 4.028.113-12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etajul I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.